

pom. ev. č. 5

OBHAJOBA DIPLOMNÍ PRÁCE.

Škola : Akademie výtvarných umění v Praze

Katedra : Restaurátorství

Školní rok : 1975/76

Jméno : P A V E L B L A T T N Ý

Obor : Restaurátorství

Název tématu :

- 1./ Restaurování deskové malby, /křídla/ ze Želinského oltáře sv. Barbory
- 2./ Kopie téže deskové malby / z hlediska technologie /
- 3./ Analytický rozbor pigmentů barokní fresky. /Zaměřen především na modré pigmenty a srovnání oblasti školy Trogerovy a školy české/.

Vedoucí diplomové práce : Prof. RAIMUND ONDRÁČEK

Konsultant : Jiří Brodský, akad.malíř - restaurátor

Datum odevzdání diplomové práce : 8.června 1976

Podpis :

RESTAUROVÁNÍ GOTICKÉ DESKOVÉ MALBY
/ křídla / Želinského oltáře sv.Barbory.

Doba určení :

Po. r. 1500

Technika :

vaječná tempera

Rozměry :

výška 144 cm, šířka 40 cm,
tloušťka 1,9 cm.

Majitel :

Městské muzeum v Kadani

Investor :

Městské muzeum v Kadani

Restaurátor :

Pavel Blattný

POPIS OBRAZU.

Bezmála celou výšku vysokého úzkého formátu deskového obrazu vyplňuje postava světce, stojícího na bílé ploše, nad jehož hlavou je umístěn bohatě členěný gotický ornament, působící dojmem mříže prosvítající z tmavého pozadí. U nohou světce; je umístěna malá klečící postava muže v červeném plášti, s pravou rukou na koleni a s levou rukou napřaženou k ruce světce. Světec má na hlavě mitru, v levé pokrčené ruce berlu a v pravé, volně spuštěné ruce svírá mezi prsty peníz. Plášť světce je zelený, spodní roucho růžové, ruce oděné do červených rukavic, říza vynořující se ve spodní části obrazu zpod zeleného přehozu je světle žlutá.

Iluze prostoru je na obraze naznačena velmi sporadicky nakloněnou plochou světlé podlahy a tmavě modrým pozadím. Řasení draperie roucha je charakteristické pro gotický styl.

^Malba provedená technikou vaječné tempery je nanesena ve velmi tenké vrstvě, jen v několika místech u promodelování draperie a v modelaci obličeje vykazuje pastoznější vrstvy. V růžovém spodním rouchu, u žluté suknice v nahnědlých lazurních stínech, u inkarnátu a v tenké barevné vrstvě žlutých rukávů prosvítá modročerná kresba provedená na křídovém podkladu. Síla křídové vrstvy je velmi tenká, není kaširovaná plátnem, jen na několika místech jsou pod barevnou vrstvou patrný cca. 2 x 2 cm velké čtverečky plátna v podkladu, užité k přelepení suků.

Podložku malby tvoří smrkové 19mm silné dřevo spojené ze dvou desek, ke 34 cm široké je přilepen úzký pruh o šířce 6 cm, výška desky je 144 cm.

Zadní strana natřena velmi tenkou hnědočernou vrstvou barvy, která leží přímo na dřevě, /bez podkladu/. Je zpevněna dvěma volně z levé strany zasunutými svlaky o délce 39 cm, výšce 2 cm, na konci seříznutými, které po seschnutí desky vystupují o 1/2 cm přes okraj desky.

STAV PŘED OPRAVOU.

Podložka - dřevo napadené červotočem místy silně porušeno, ze přední strany vyštíp-
nutí v malbě v hloubce cca. 1 cm, délce 10 cm.

Podklad - na mnoha místech odprýskal tenký křídový podklad od podložky, rozpraskán
a uvolněn na mnoha místech.

Barevná

vrstva - uvolněna na mnoha místech od podkladu nebo v puchýřcích s podkladem od
podložky. Oprýskaná místa někde pokryta tmely a retušemi z minulé opravy.
Červený okraj souvislé přemalován červenou lazurní barvou. Malba byla
několikrát v celé ploše pokryta silnou vrstvou zabarvené fermeže a laků,
natíraných ve svislé poloze desky / stopy stékání /, na malbě tmavé až
1 mm silné pruhy. Ze zadní strany je deska přemalována tupováním barev.
skvrn, které připomínají mramorování prováděné v době Baroka.

Defekty

stříbření- u ornamentu v horní části, místně na mitře, bortách a svatozáři.

Tyto partie byly provedeny polžením stříbrné folie na žlutý poliment.
Po vyleštění byla provedena černá kresba a partie pokryty vrstvou
Goldlacku - imitace zlata zvaná "Waschgold". Vrstva Goldlacku byla naru-
šena zásahy pozdějších oprav a nátěry fermeže mohly zapříčinit porušení
stříbrné folie. Také "obnažením" při dřívějším pročištění Goldlacku
mohlo stříbro zoxydovat. Někde je stříbrná folie zachována neporušená.

POPIS RESTAURÁTORSKÝCH PRACÍ

1. Průzkum a fotodokumentace stavu před započatím opravy.
 2. Předběžné zpevnění barevné a podkladové vrstvy.
 3. Konzervace podložky a podkladu.
 4. Očištění a průběžné zpevnění barevné vrstvy a zpevňování podkladu.
 5. Odstranění pozdějších laků, retuší, přemaleb a nátěrů fermeže.
 6. Zbroušení ponechaných tmelů.
 7. Tmelení.
 8. Isolace před retuší.
 9. Retuš.
 10. Závěrečná fixáž.
-

Průběh práce dokumentován černobílou fotografií, byla provedena fotografie a průzkum pomocí ultrafialového, infračerveného a RTG - záření.

POUŽITÝ MATERIÁL

Zpevnění podložky - solakryl 10% v toluenu.

Zpevnění podkladu - 10% viziny.

Zpevnění barevné vrstvy - vizina 10% /místně včelí vosk s příměsí damary - za tepla/.

Pro odstranění laků, fermeže, přemaleb a retuší použito : dimetyl formamid + amylacetát / poměr 1:1 /.

Místně použito toluenu, pasty z parafínu, acetonu a terpentýnu, velmi tvrdá místa fermeže a přemaleb odstraňována mechanicky.

Tmelení - vosko křídové.

Retuš - akvarelové barvy.

Fixáž - lak damaro-voskový.

Kopie deskové malby /křídla/ Želinského oltáře sv. Barbory

Příprava desky, příprava a položení křídového podkladu, stříbření a malba vaječnou temperou byla provedena podle návodů a předpisů z knihy " The Practice of Tempera Painting" D.W.Thompsona, který po dlouholetých zkouškách a studiu středověké techniky malby popsané v Knize o umění C.Cenniniho provedl moderní interpretaci těchto středověkých malířských technik.

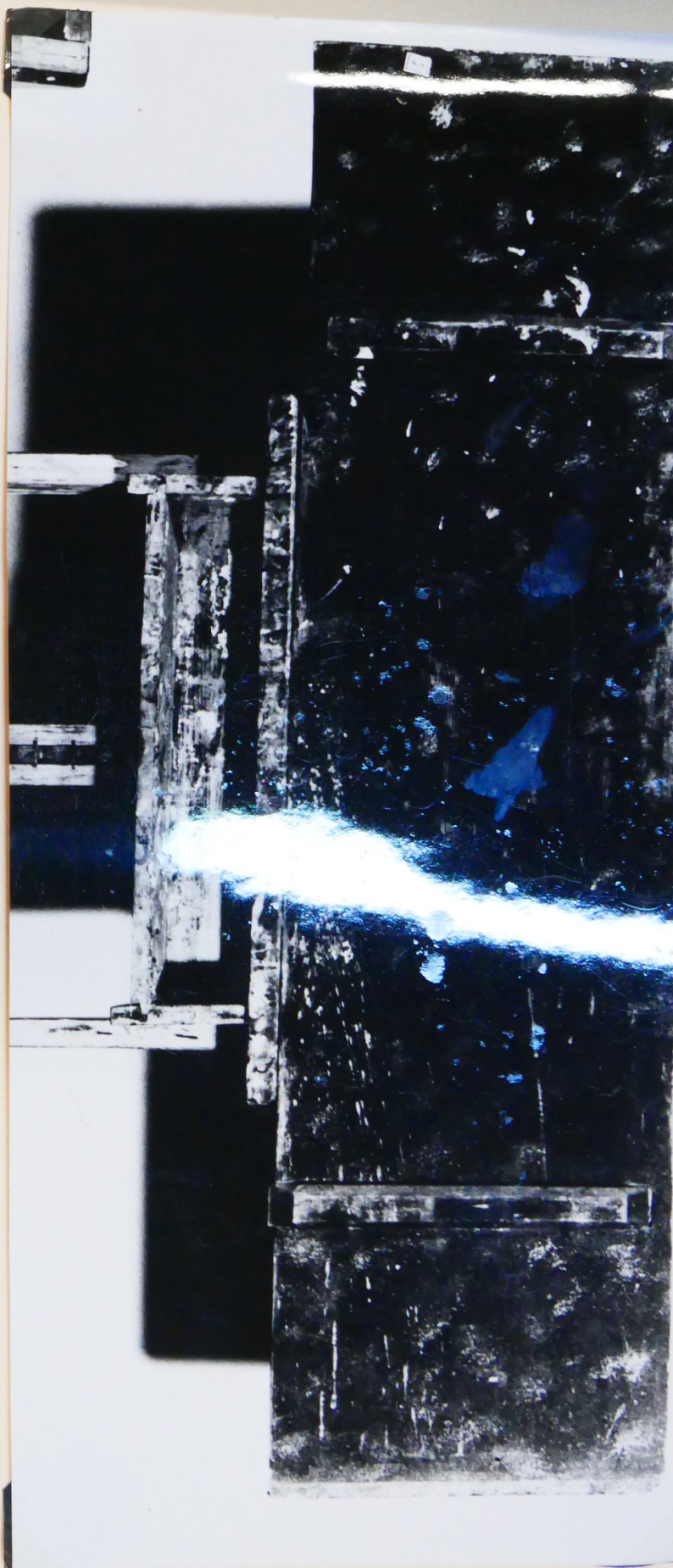
Byla snaha po použití materiálu v souladu s materiálem použitým pro původní malbu ,nicméně velikost zrna třených pigmentů, síla a moderní zpracování stříbrné použité folie a množství pojidla a jeho přesné složení nebylo možno dodržet. Proto je relief malby u kopie rozdílný, a barvy jsou přirozeně více krycí, neboť barvy u malby původní stářím zprůhledněly.

SEZNAM A POPIS FOTOGRAFIÍ

1. Stav před započítím opravy
2. Zadní strana
3. Detail zadní strany - tupování z pozdější opravy.
4. Dřevo napadené červotočem.
5. Zoxydované stříbro u dekoru a u svatozáře, na částech okrajů mitry a spony nezoxydované. Přes roucho na rameni pravé ruky světce zteklé pruhy fermeže.
6. Detail obličejů a spony, ztmavlý lak, krakeláž, puchýřky na sponě, odřená barva na bílé látce vpravo dole a rozšířená krakeláž ukazuje na pročištění z dřívější opravy.
7. Černé tečky jsou částičky špatně rozmíchaného laku z minulé opravy.
8. Počátek odstraňování ztmavlých laků a přemalby na okraji.
9. Pruhy zteklé fermeže na rouchu a ruce klečící postavy.
10. Pozdější lakový nátěr s krupičkami a tmavými pruhy.
11. Čistící sondy
12. Sondy na okraji, odprýskaná místa vyplněna barvou, netmelena /minulá oprava/.
13. Charakter původní barevné vrstvy, podkladu a přemalby.
14. Zabarvené laky a přemalba na okraji.
15. Ultrafialová luminiscence přelakovaného povrchu a povrch pův. bar. vrstvy v sondě.
16. Ultrafialová luminiscence a sondy na pův. bar. vrstvu.
17. Ultrafialová luminiscence ukazující charakter pozdějších nátěrů fermeže a zabarvovaných laků. /Deska byla patinována, ztmavována/.
18. Ultrafialová luminiscence spodní části se sondami, klečící postava není pod silnou vrstvou pozdějších nátěrů rozeznatelná, horní sondy v pravé části neprostoupily na původní povrch barevné vrstvy, sonda provedená nejnižší ukazuje povrch pův. bar. vrstvy. /Bílé a červeného okraje/.

19. Rozšířená sondáž.
 20. Ultrafialová luminiscence.
 21. Fotografie pomocí infračerveného záření pod bar. vrstvou, kterou záření prochází /je-li v tenké vrstvě/, reflektuje fotografie kresbu provedenou na křídovém podkladu.
 22. Postup čištění.
 23. Postup čištění.
 24. Postup čištění.
 25. Infračervená fotografie zachycuje kresbu také u spodního roucha /v kraplacku/, pův. silnou lazurou, kterou je pokryto zelené roucha světce však infračervené záření neprošlo, kresbu nezachytilo.
 26. Infračervená fotografie celku zachycuje kresbu také u pláště klečící postavy.
 27. Stav před retuší.
 28. Stav před retuší.
 29. Konečný stav po retuši a závěrečné fixáži.

 30. Původní deska po restauraci.
 31. Kopie.
-

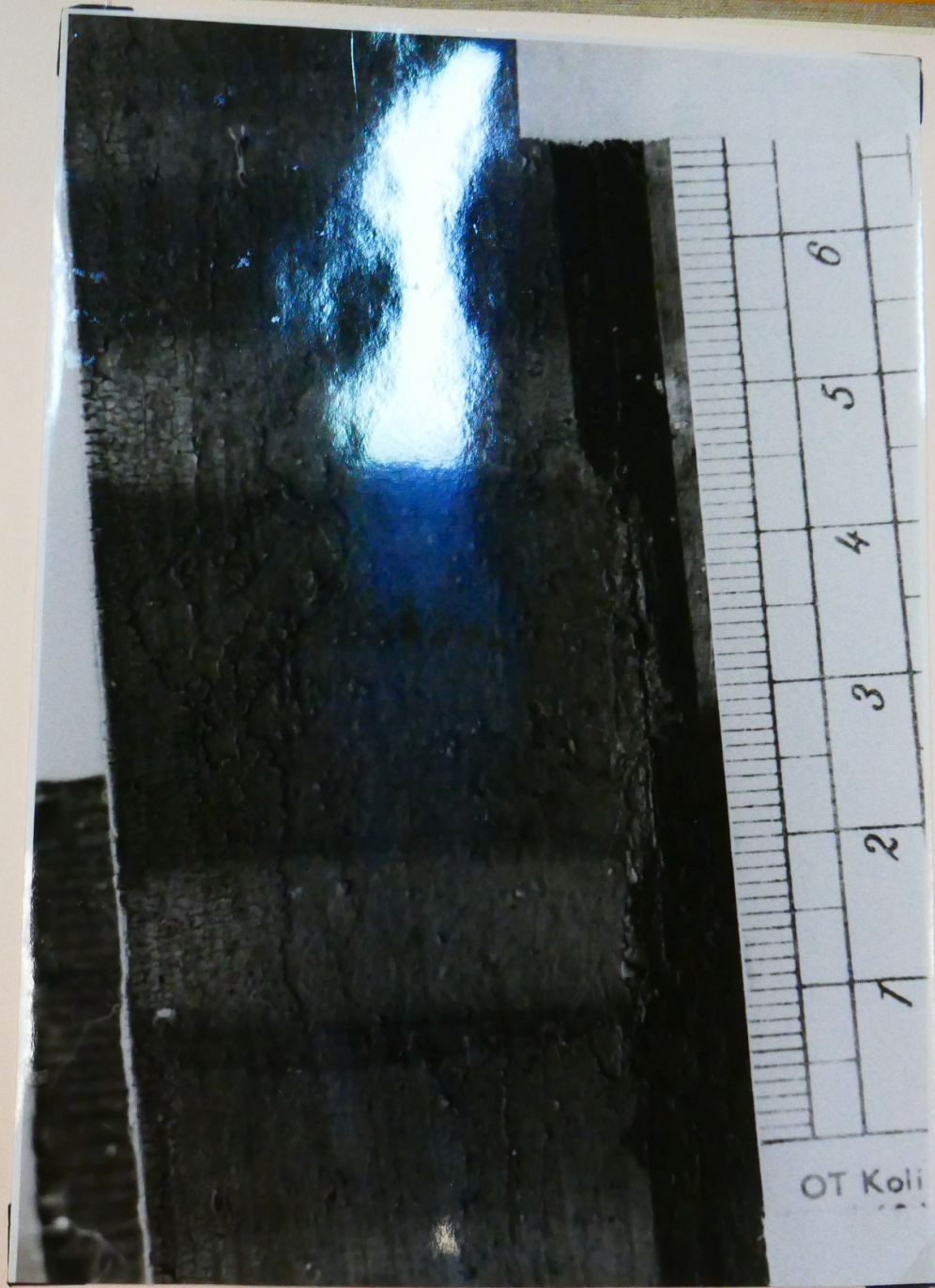

C

